

Ngày nhận bài: 21/01/2025; Ngày thẩm định: 17/02/2025; Ngày duyệt đăng: 27/02/2025.

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY CÁC HỌC PHẦN CHỮA CHÁY VÀ CỨU NẠN, CỨU HỘ ĐÁP ỨNG YÊU CẦU ĐÀO TẠO CÁN BỘ NGÀNH PHÒNG CHÁY, CHỮA CHÁY VÀ CỨU NẠN, CỨU HỘ

Thượng tá, TS ĐÀO ANH TUẤN

Phó Trưởng khoa Chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ, Trường Đại học PCCC

*Tác giả liên hệ: Đào Anh Tuấn (Email: daotuanpccc@gmail.com)

Tóm tắt: Ngành Phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ là một trong những lĩnh vực quan trọng trong xã hội hiện đại, đặc biệt trong bối cảnh đô thị hóa nhanh chóng và tình hình biến đổi khí hậu ngày càng phức tạp. Thực hiện Nghị quyết số 12-NQ/TW ngày 16/3/2022 của Bộ Chính trị khóa XIII về "Đẩy mạnh xây dựng lực lượng Công an nhân dân thật sự trong sạch, vững mạnh, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới", Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy luôn tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy, đặc biệt là các học phần liên quan đến chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ nhằm đáp ứng các yêu cầu đào tạo cán bộ ngành phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: đổi mới, phương pháp, giảng dạy, đào tạo, phòng cháy chữa cháy, cứu nạn, cứu hộ.

Abstract: Fire and rescue industry service is one of the critical sectors in modern society, particularly in the context of rapid urbanization and increasingly complex climate change. In accordance with Resolution No. 12-NQ/TW dated March 16, 2022, issued by the 13th Politburo - titled "Promoting the building of a truly clean, strong, regular, elite, and modern People's Police Force to meet the requirements of tasks in the new situation"—the University of Fire Prevention and Fighting has consistently pioneered innovative teaching methods with special emphasis placed on developing modules related to firefighting and rescue to effectively address the evolving training needs of officials within this vital sector.

Keywords: innovation, methods, teaching, training, fire, rescue.

1. Đặt vấn đề

Ngành phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ (PCCC&CNCH) là một trong những lĩnh vực quan trọng trong xã hội hiện đại, đặc biệt trong bối cảnh đô thị hóa nhanh chóng và tình hình biến đổi khí hậu ngày càng phức tạp. Việc đào tạo cán bộ có trình độ chuyên môn cao và kỹ năng thực hành vững vàng là một yếu tố then chốt để đảm bảo hiệu quả trong công tác phòng ngừa và ứng phó với các sự cố. Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy – Bộ Công an là cơ sở giáo dục đại học đầu ngành ở Việt Nam, có sứ mạng là đào tạo nhân lực chất lượng cao, bồi dưỡng kiến thức,

huấn luyện chuyên sâu nghiệp vụ, nghiên cứu khoa học, ứng dụng, chuyển giao công nghệ, hợp tác quốc tế trong lĩnh vực phòng cháy, chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ góp phần đảm bảo an ninh trật tự, phát triển kinh tế, xã hội và hội nhập quốc tế của đất nước. Thực hiện Nghị quyết số 12-NQ/TW ngày 16/3/2022 của Bộ Chính trị khóa XIII về "Đẩy mạnh xây dựng lực lượng Công an nhân dân thật sự trong sạch, vững mạnh, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới", Trường Đại học Phòng cháy chữa cháy luôn tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy, đặc biệt là các học phần liên quan đến chữa

cháy và CNCH nhằm đáp ứng các yêu cầu đào tạo cán bộ ngành PCCC&CNCH trong giai đoạn hiện nay.

2. Tình hình giảng dạy các học phần về chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ

Theo chức năng, nhiệm vụ, Khoa Chữa cháy và Cứu nạn, cứu hộ là đơn vị giáo dục trong nhà trường được giao thực hiện giảng dạy các học phần, môn học về chữa cháy và CNCH cho các hệ Thạc sỹ, Đại học Chính quy trong và ngoài ngành Công an, Đại học Văn bằng 2 trong và ngoài ngành Công an, Đại học hệ vừa làm, vừa học trong và ngoài ngành Công an, Liên thông từ Trung cấp lên Đại học trong và ngoài ngành Công an, Trung cấp trong và ngoài ngành Công an. Các học phần, môn học về chữa cháy và CNCH có những đặc điểm đặc thù, phản ánh tính chất nguy hiểm, khẩn cấp và yêu cầu thực tế của công việc trong lĩnh vực này như: học viên thường xuyên tham gia các buổi thực hành, mô phỏng các tình huống khẩn cấp; đòi hỏi khả năng xử lý tình huống linh hoạt, ra quyết định nhanh chóng trong các tình huống diễn ra ở nhiều bối cảnh khác nhau như: trên cao, dưới nước, trong không gian kín hoặc môi trường hóa chất nguy hiểm. Chính vì vậy, học viên học các học phần chữa cháy và CNCH phải có thể lực tốt để đáp ứng công việc, phải được rèn luyện khả năng giữ bình tĩnh, phối hợp nhóm và ra quyết định trong tình huống nguy cấp và có khả năng làm việc nhóm chặt chẽ. Hiện nay, các học phần về chữa cháy và CNCH được tổ chức dạy học dưới hình thức giảng lý thuyết hoặc thực hành, thảo luận. Trong đó, đáp ứng yêu cầu thực tế của công tác chữa cháy, CNCH, phương pháp giảng dạy các học phần chuyển mạnh từ giáo dục chủ yếu truyền thụ kiến thức sang giáo dục bồi dưỡng phẩm chất và phát triển năng lực người học, từ giáo dục khép kín sang giáo dục mở. Trong đào tạo, tăng cường các hoạt động thực hành, vận dụng kiến thức đã học vào thực tiễn. Các giáo viên trong Khoa đã tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy, xây dựng môi trường sư phạm, môi trường giáo dục lành mạnh, nâng cao chất lượng giảng dạy như: tăng cường ứng dụng giáo án điện tử, công nghệ thông tin trong giảng dạy, khai thác và sử dụng hiệu quả các trang thiết bị, phương tiện trong giảng dạy thực hành. Các giáo viên thực hiện nghiêm quy chế đào tạo trong giảng dạy và đánh giá kết quả

học tập của học viên; đảm bảo tuyệt đối an toàn trong huấn luyện thực hành, thường xuyên trao đổi học tập lẫn nhau, tìm tòi cải tiến phương pháp giảng dạy góp phần nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường. Tuy nhiên, hiện nay, phương pháp giảng dạy truyền thống trong các học phần chữa cháy, CNCH vẫn còn được áp dụng, các phương pháp này nặng tính lý thuyết và chưa đáp ứng đầy đủ yêu cầu về tính thực tiễn. Trong khi đó, tình huống thực tế trong các vụ cháy và CNCH thường rất đa dạng và phức tạp. Việc đào tạo không chỉ dừng lại ở việc truyền tải kiến thức mà còn cần phát triển các kỹ năng thực hành, ứng dụng linh hoạt trong mọi tình huống. Ngoài ra, với sự phát triển của khoa học công nghệ, các trang thiết bị chữa cháy và CNCH hiện đại ngày càng được sử dụng phổ biến. Tuy nhiên, hệ thống giảng dạy hiện tại còn thiếu các mô hình thực hành và phương tiện hỗ trợ đầy đủ để sinh viên có thể tiếp cận với những công nghệ này một cách hiệu quả.

3. Một số biện pháp đổi mới phương pháp giảng dạy các học phần chữa cháy và cứu nạn, cứu hộ

Để nâng cao chất lượng đào tạo, cần chú trọng đổi mới cả về nội dung lẫn phương pháp giảng dạy trong các học phần chữa cháy và CNCH, trong đó phương pháp giảng dạy đóng vai trò rất quan trọng. Dưới đây là một biện pháp đổi mới phương pháp giảng dạy các học phần chữa cháy và CNCH nhằm đáp ứng các yêu cầu trong giai đoạn hiện nay:

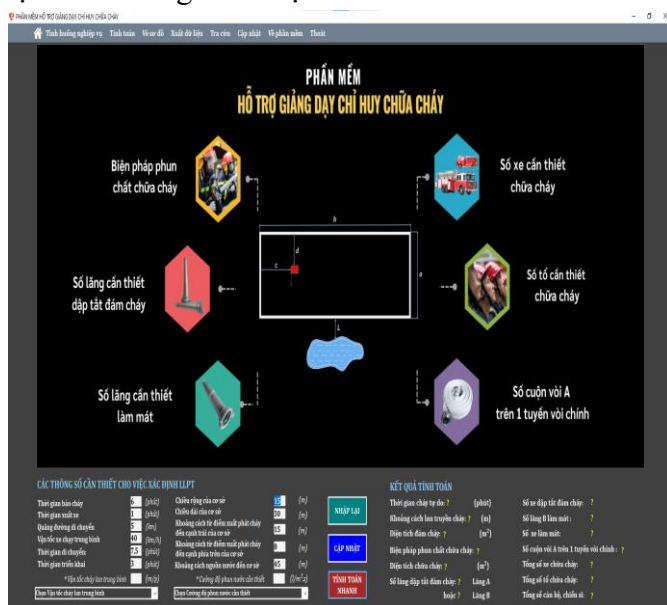
Một là, cấp ủy, lãnh đạo thực hiện tốt công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho các giáo viên trong Khoa, giúp các giáo viên nhận thức đúng về vai trò, tầm quan trọng của việc đổi mới phương pháp giảng dạy nói chung và đối với các học phần chữa cháy, CNCH nói riêng. Cấp ủy, lãnh đạo thường xuyên tổ chức các cuộc họp chuyên môn tại Khoa với chủ đề đổi mới phương pháp giảng dạy các học phần/môn học khoa phụ trách. Mời các nhà giáo trong và ngoài trường có nhiều kinh nghiệm trong công tác giảng dạy để cùng nhau thảo luận đưa ra các phương pháp dạy học tích cực, từ đó các giáo viên sẽ có những kinh nghiệm đối với từng nhóm phương pháp để áp dụng vào trong quá trình giảng dạy của mình.

Hai là, cấp ủy, lãnh đạo khoa, cùng các đảng viên đã có kinh nghiệm sẽ hướng dẫn các đồng chí

trong Khoa về hồ sơ dạy giỏi, phương pháp giảng dạy để các đồng chí tham gia đạt được kết quả tốt nhất. Đồng thời đề xuất phòng chức năng tiếp tục mở các lớp tập huấn về nghiệp vụ xây dựng hồ sơ giáo án, nghiệp vụ sư phạm, đổi mới phương pháp dạy học cho đảng viên.

Ba là, cấp ủy, lãnh đạo Khoa tăng cường công tác tổ chức dự giờ, kiểm tra đánh giá công tác giảng dạy của các đảng viên trong Khoa. Đẩy mạnh công tác phân công giáo viên đi thực tế, luân chuyển tại các đơn vị địa phương nhằm học hỏi và tích lũy kiến thức thực tiễn phục vụ công tác giảng dạy. Tiếp tục tham mưu đề xuất Ban Giám hiệu và các đơn vị chức năng quan tâm, đầu tư trang bị các phương tiện, mô hình phục vụ cho giảng dạy thực hành chữa cháy và CNCH, đặc biệt là các mô hình giảng dạy, huấn luyện thực hành tại Cơ sở 1.

Bốn là, tăng cường áp dụng công nghệ, đặc biệt là các phần mềm hỗ trợ giảng dạy chỉ huy chữa cháy (hình 1), công nghệ thực tế ảo (VR) và mô phỏng vào giảng dạy. Việc sử dụng phần mềm, công nghệ thực tế ảo và mô phỏng có thể giúp người học trải nghiệm và thực hành trong các tình huống cháy, nổ hoặc cứu nạn phức tạp mà không cần phải đối mặt với nguy cơ thực sự. Công nghệ này cho phép người học tham gia vào quá trình xử lý các tình huống như thoát hiểm trong đám cháy, sử dụng thiết bị chữa cháy hay sơ tán nạn nhân trong điều kiện an toàn.

Hình 1: Giao diện phần mềm hỗ trợ giảng dạy chỉ huy chữa cháy.

Năm là, giao chỉ tiêu cho các giảng viên trong khoa thực hiện giảng dạy gắn với tình huống nghiệp vụ, học tập qua tình huống và thực hành. Các bài học được xây dựng dựa trên các tình huống thực tế sẽ giúp học viên hiểu sâu hơn về quy trình xử lý sự cố. Hơn nữa, việc tổ chức các buổi diễn tập thực tế, mô phỏng các sự cố có thật giúp học viên phát triển kỹ năng phản ứng nhanh, làm quen với áp lực và thực hành hiệu quả.

4. Kết luận

Việc đổi mới phương pháp giảng dạy các học phần chữa cháy và CNCH là một bước đi chiến lược nhằm đáp ứng nhu cầu đào tạo cán bộ có trình độ cao, có thể ứng phó với những thách thức ngày càng lớn của xã hội hiện đại. Sự kết hợp giữa lý thuyết và thực hành, ứng dụng công nghệ và các mô hình giảng dạy tiên tiến không chỉ nâng cao chất lượng đào tạo mà còn giúp lực lượng PCCC&CNCH sẵn sàng đối phó với các tình huống khẩn cấp một cách chuyên nghiệp và hiệu quả hơn.■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Chính trị (2022), *Nghị quyết số 12-NQ/TW ngày 16/3/2022 của Bộ Chính trị khóa XIII về "Đẩy mạnh xây dựng lực lượng Công an nhân dân thật sự trong sạch, vững mạnh, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ trong tình hình mới"*, Hà Nội.

2. <https://daihocpccc.bocongan.gov.vn>.